עז: יום הכיפורים פרק שמיני יומא

משום שיבתא. פרש"י רוח רעה השורה על הידים שלא נטלו שחרית ור"ת מפרש דבלא נתינת פת לתיוק מוחר ליטול ידיו שחרית ביום הכפורים דלא גרע ממלוכלכות בטיט ובצואה דאמרינן שרוחץ כדרכו ואינו מושם ואין לך מלוכלך בטיט ובצואה יותר מזה שלא נטל ידיו שחרית שאינו רשאי ליגע לפיו ולחוטמו ולאזניו ולעיניו כדאמר בפרק שמונה שרצים (שבת דף קח:) יד לפה מקנן וכו' מושם בת מלך ושינתה להכא עניין אמר הומי (ב) שצריך על האוכל כשבא ליתן פת לתיוק [a]כן ד' וה' שנים וחזקנו אם לא נטל ידיו באותה שעה אף על פי שכבר נטלו שחרית ומה שהעולם אין נזהרין עכשיו בזה לפי שאין אותה רוח רעה שורה באלו המלכיות כמו שאין נזהרין על הגילוי ועל הזוגות: מכאן

אם תענה מתשמיש ואם תקח מצרות ואימא אידי ואידי מצרות מי כתיב אם תקח ואם תקח כתיב ואימא אידי ואידי מצרות חד לצרות דידיה וחד לצרות דאתיין ליה מעלמא דומיא דאם תקח מי כתיב אם תקח ואם תענה אם תענה ואם תקח כתיב א"ל רב פפא לאביי הא תשמיש גופה איקרי ענוי דכתיב [1]וישכב אותה ויענה א"ל התם שעינה מביאות אחרות ת"ר [a]אסור לרחוץ מקצת גופו ככל גופו [2]ואם היה [b]מלוכלך בטיט ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש [3]אסור לסוך מקצת גופו ככל גופו [4]ואם היה חולה או שהיו לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו חושש תנא [5]דבי מנשה רשב"ג אומר [6]המדיחה אשה ידה אחת במים ונותנת פת לתינוק ואינה חוששת אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו להאכיל בשתי ידים מ"ט [7]אמר [8]אביי משום שיבתא ת"ר [9]ההולך להקביל פני אביו או פני רבו או פני מי שגדול ממנו עובר עד צוארו במים ואינו חושש איבעיא להו [10]הרב אצל תלמיד מאי ת"ש דאמר רב יצחק בר בר חנה אנא חזיתיה לזעירי דאזל לגבי רב חייא בר אשי תלמידיה רב אשי אמר ההוא רב חייא בר אשי הוא דאזל לגביה דזעירי רביה רבא שרא לבני עבר ימינא למעבר במיא לנטורי פירי א"ל אביי לרבא תניא דמסייע לך [11]שומרי פירות עוברין עד צוארן במים ואין חוששין רב יוסף שרא להו לבני בי תרבו למיעבר במיא למיתי לפירקא למיזל לא שרא להו א"ל אביי א"כ אתה מכשילן לעתיד לבא איכא דאמרי שרא להו למיתי [12]ושרא להו למיזל א"ל אביי בשלמא למיתי לחיי אלא למיזל מאי טעמא כדי שלא תהא מכשילן לעתיד לבא רב יהודה ורב שמואל בר רב יהודה הוו קיימי אגודא דנהר [13](פפא) אמברא דחצדד והוה קאי רמי בר פפא מהך גיסא רמא להו קלא מהו למיעבר למיתי לגבייכו למשאל שמעתא א"ל רב יהודה רב ושמואל דאמרי תרוויהו 'עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו איכא דאמרי א"ל רב שמואל בר רב יהודה תנינא עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו מתקיף לה רב יוסף ובחול כי האי גונא מי שרי והכתיב [2]וימד אלף באמה ויעבירני במים מי אפסים מכאן שמותר לעבור עד אפסיים [3]וימד אלף ויעבירני במים מים ברכים מכאן שמותר לעבור עד ברכים וימד אלף ויעבירני מי מתנים מכאן שמותר לעבור עד מתנים מכאן ואילך [4]וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבור אמר אביי שאני [5]נחל דרדיפי מיא יכול יעבירנו בסיחוי ת"ל כי גאו המים מי שחו מאי מי שחו שיוטא שכן קורין לשייטא סייחא יכול יעבירנו בבורני קטנה ת"ל [6]בל תלך בו אני שיט יכול יעבירנו בבורני גדולה ת"ל וצי אדיר לא יעברנו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף לא תזיל ביה בספינת ציידין ובורני רבתי לא תגוזינה אמר ר' יהודה בן פזי אף מלאך המות אין לו רשות לעבור בתוכו כתיב הכא בל תלך בו אני שיט וכתיב התם [7]משוט בארץ אמר ר' פנחס משום רב הונא צפוראה מעין היוצא מבית קדשי הקדשים בתחילה דומה לקרני חגבים כיון שהגיע לפתח היכל נעשה כחוט של שתי כיון שהגיע לאולם נעשה כחוט של ערב כיון שהגיע אל פתח עזרה נעשה כפי פך קטן והיינו דתנן [14]ראב"י אומר מים מפכין

והעמיקו עד ברכים: **מכאן ואילך.** קרי ליה אשר לא אוכל לעבור אלמא אסור לעבור למעלה ממתנים: **שאני נחל.** היולא מבית קה"ק שהיו מימיו רודפים הולכים מהר ושוטפים: **כסיחוי.** כשייט: **מ"ל כי גאו המים מי שחו.** לאוויות לשוט: (ה) **לפתח כיס דוד.** היא ציון חוץ לירושלים: מכאן

אם תענה מתשמיש. להסבית עונתן: **ואם תקח מצרות.** השביעו כמשמעו שלא יוסיף להן צרות: **ס"ג ואימא אידי ואידי מצרות מי כתיב אם תקח ואם תקח כתיב ואימא אידי ואידי מצרות חד לצרות דידיה וחד לצרות דאתיין ליה מעלמא דומיא דואם תקח מי כתיב אם תקח ואם תענה אם תענה ואם תקח כתיב.** והכי פירושא ואימא אידי ואידי מצרות וה"ק אם תענה את בנותי ויקח נשים עליהן מי כתיב אם תענה אם תקח לדיהו אם תקח פי' דאם תענה ואם תקח כתיב מילתא אחריתי היא: **ואימא אידי ואידי מצרות חד לצרות דידיה.** שלא יעשה בלהה חלפה גזירות שוות להן והדר דאשביעה אם תקח נשים דהיינו צרות דאתיין להו לגמר הכי מעלמא והכי מסתברא דומיא דואם תקח: **מי כתיב אם תקח ואם תענה.** לרות דעלמא קשות להן מן הראשונות וכריש הוה ליה לאשבועה מצרות דעלמא והדר הוה ליה לאשבועה מצרות דידיה דלא מיסתעי לימים הכי להזהירו תחילה על הקל ולבסוף על הקשה: **מביאות אחרות.** שהיתה מתאוה לו ולא בא עליה בעונתה בימים שעמדה אצלו ואני שמעתי שעינה מביאות אחרות שבא עליה שלא כדרכה וקשיא לי ג"כ אימא אם תענה את בנותי נמי הכי אשבעיה שלא יענה אותן מביאות אחרות ועוד שעינה בביאות אחרות מיבעי ליה (ו): **מדיחה את ידה.** לפי שרוח רעה שורה על הלחם הנלקח בידיים שלא נטלו שחרית ושם הסד שיבתא: **שלא רצה להאכיל בידו אחת.** אפי' ידו אחת לא היה נוטל לתת פת לבנו קטן ביום הכפורים: **ואינו חושש.** משום רמיזה: **לנטורי פירי.** שהיו להם פרדסים בעבר הנהר: **כי תרבו.** שם הכפר: **לפירקא.** שהיו חורשין ביום"כ: **לעתיד לבא.** לשנה אחרת לא יבואו הוחיל ולא התרת' לעבור את המים ולחזור: **אמברא דחצדד.** מקום מעבר הנהר מול חלדד: **מחתה חפת.** שפת חלוקו להגביה שולי חלוקו על זרועו דאינו נראה כמלבוש אלא כטוטפת על כתיפו ואמר מר (שבת דף קמו.) היולא בטלית מקופלת על כתיפו בשבת חייב חטאת: **כי האי גוונא.** דקתני לעיל עד שלא יטבילו המים: **וימד אלף.** המלאך הראה ליחזקאל נחל היולא מבית קה"ק תחילתו כחוט והולך וגדל וכל אלף אמה אורך משילא חוץ לירושלים לא היה עמוק אלא מי אפסים מי קרלוגין: **וימד אלף.** שניות **שאני נחל.** היולא מבית קה"ק שהיו מימיו רודפים הולכים מהר ושוטפים: (ה) **לפתח כיס דוד.** היא ציון חוץ לירושלים:

מכאן

עין משפט נר מצוה

טו א ב מיי' פ"ג מהל' שביתת עשור הלכה ח ג סמג לאוין סט וטשן לב טוש"ע א"ח סימן תריג סעיף ח:

טז ג ד מיי' שם הלכה ט וסמג שם טוש"ע א"ח סי' תריד סעיף ח:

יז ה מיי' שם הל' כ:

יח ו מיי' שם הלכה ו סמג לאוין סט טוש"ע א"ח סימן תריג סעיף ה וסימן תקנד סעיף יב וסימן שם סעיף ד:

יט ז טוש"ע שם סימן תריג סעיף ז:

כ ח מיי' שם הלכה ו סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:

כא ט י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה וסימן שם סעיף ד:

כב כ ש"ע שם סימן תריג סעיף ה:

רבינו חננאל

ח"ר אסור לאדם לרחוץ מקצת גופו ככל גופו, ואם היו ידיו מלוכלכות בטיט או בצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש. ואסור לסוך מקצת גופו ככל גופו, ואם היה חולה או שהיו לו חטטין בראשו, סך כדרכו ואינו חושש. תנא דבי מנשה רבן שמעון בן גמליאל אומר מדיחה אשה ידה במים ונותנת פת לתינוק. שמאי הזקן לא רצה להאכיל בידו אחת, וגזרו עליו להאכילו בשתי ידיו, מ"ט משום שיבתא, פי' רוח רעה. ת"ר ההולך להקביל פני רבו או אביו או מי שגדול ממנו עובר עד צוארו במים ואינו חושש. רב אצל תלמיד מאי, ולא איפשיטא בהדיא. ההא רב אשי [אמר ד]רב חייא בר אשי הוא דאזל לגביה דזעירי רביה, רבא שרא להו לבני עבר ימינה למעבר לנטורי פירי. תניא כוותיה שומרי פירות עוברים עד צוארם במים ואינם חוששין. רב יוסף שרא להו לבני בי רב למעבר כדי למיתא בפירקא. ושרא להו מי למיהדר כדי שלא תהא מכשילן לעתיד לבא. כלומר, אם תאסרהו לחזור לביתו לא יבא פעם אחרת. אמר רמי בר אפא לרב יהודה ולרב שמואל אהו למעבר במיא ומיתו מי רבנן למשאל בשמעתא, אמרו ליה תנינא עובר ובלבד שלא יוציא ידו מתחת חפת דלוקו. ומתמהינן, וכי האי גונא בחול מי שרי, והכתיב וימד אלף באמה ויעבירני במים מים ברכים, מיכן שמותר לעבור עד אפסים. מיכן שמותר לעבור עד מתנים. מיכן ואילך נחל אשר לא אוכל לעבור. כלומר (לא) [אם] יהיו מים למעלה ממתנים נקראין נחל אשר לא יעבר. ושנינן מי נחל משום דשטפי מימיו דיילמא ישטפוהו, אבל כגון אגמים מים דליכא חששא לשטפא, אפילו המים עד צוארו עובר בו.

מסורת הש"ס

א) [ל"ל ידיו מלוכלכות כי' כן הגיהה"ה בהלה"ה וכבל הפוסקים וכן בהלה"ה פרק אלו מגלחין סימן לז], **ב)** חולין קז:, **ג)** [שם ע"ש], **ד)** [תוספת' פ"ל ה"ו], **ה)** [כעין ערך גד ז' מי' פרח], **ו)** [תוספת' פיהה פ"ג ה"ג], **ז)** [תדות פ"ב מ"ו], **ח)** [וע' בפירה"ש בחומש שמות ויענה שלא כדרכה].

תורה אור השלם

1. וידע אדם את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את יהוה:
2. בצאת הארון ויאמר משה קומה יהוה ויפצו אויביך וינסו משנאיך מפניך:
3. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ונשיאי העדה אליו ויתר משה:
4. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל ויצו אתם את כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
5. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
6. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
7. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
8. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
9. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
10. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
11. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
12. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
13. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:
14. ויקרא אל משה ויעבר אהרן ובני ישראל אליו ויצם אל כל אשר דבר יהוה אתו בהר סיני:

גליון הש"ס

גמרא אמר אביי משום שיבתא. עיין תענית דף כ ע"ב גרס"י ד"ה מילתא דשיבתא: **תוס'** ד"ה משום **שיבתא** וכו' בן ר' יוחי שנים וחוזקתו. כעודף מיתא מבן כ' חדשים עד ז' שנים והכוחו רעה מוחזת המיתון כלומרו כמפרקת בגידים שתוריו הלוחר ומריכבת אותם ומתנוטה והולך עד שימות ומפה היא בשפה שאמו בלה מבית הבקה לו מעכר ומריקה לבנה לאמר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י בסוף העמוד ד"ה לפתח כו' ל"ל דף שחת"ו אחר ד"ה מפכים כו': **(ב)** הגים' ד"ה משום כו' ושינתה דהכא ענין אחר הוא. נ"ב ובמסכת תענית כ משמע כפירוש רש"י:

מוסף רש"י

מדיחה אשה ידה אחת במים. ביום הכפורים, דאע"פ שאסור גרפילה, המיהו לאסה להיות הלה אחת ולבנו בפת (חולין קז:). **שלא רצה להאכיל בידו אחת.** אפילו ידו אחת לא רצה

תוס' ישנים

דמרווייהו דאוריתא: עובר עד צוארו במים ושיט מושם. ולא מיישינן לפמיעה כמו דאמרינן בחלו קדרים (דף קיג:) נבי מהלך ן ומוחק אם הוא לא הסמן מיהו מושם אחקה פממנין ליכא למיגזר מאחרה אחרי לידי פמיעה דמשום מגיה לא לגזורי פירי דבנו רבנן דכדרך ופנוב כאחת המים כי היכי ליעבר לינוחה במיא לאיתוחבו מאחרי לידי פמיעה דמשום מגיה לא לגזורי פירי דבנו רבנן והתם מיירי לדבר הרבשות אך קשה קלת דאין לך דבר הרבשות יותר מלגזורי פירי וכי מושם הפסד יש לך להתיר אלא נראה לרבי דהוחיל ולא היתרת לו אלא על ידי מלבוש זכר הוא כדאמר לקמן ולבבד שלא יוציא ידו מתחת חפת חלוקו וכי האי גוונא דאמרינן בפרק שני דבעיה (דף יח.) נבי נמה דהוחיל ולא היתרת לו אלא ע"י מלבוש זכרה היא. מ"ר. לך קשה לרבי דעכי דלא נזרינן משום פמיעה הא לאיכא כיבוס ולינון כדאמרי בזכמים פרק דם חטאת דבגד שריתו זהו כיבוסו ואין לומר דהכא דהיינו בבגדים של עור דשריתו לא היינו כיבוסו כדמוכח התם פרק דם חטאת (דף לד:) וכדתנן נמי בפרק טהל (דף קמב:) דיתה עליו לשלשת על הכר מקצתה בשמרטוט ויתה של עור מונח מים עליה עד שתבלה ולא אמרינן שריתו זהו כיבוסו זה אין לומר דהתם בגדים לאו עור ניטו ואומר רבי דהיכא דם מי דבר טיעון על הבגד התם דוקא שריתו זהו כיבוסו דבטיעת דם מיירי התם בפרק דם חטאת אבל היכא דהבגד שחור מחמת שנבגם כו אי מחמת שנשמטשו כו אי שהיה לבן לגמרי ואין כו שום טיעון אלא שצריך לבנן עדיין לא אמרינן שריתו זהו כיבוסו ול"ע פרק דם חטאת דלא מוקמי מידי דהאי מידי דלאי מה שפיכם בפסר דיסר שיש חילוק בבגדים שיש מתבבסין מהרה ויש שצריך לטרחה בהם הרבה כעין שלנו לפי זה הייגו יכולין להעמיד הך דהכא בבגדים שאינם מתבבגים מהרה כעין שלנו ועוד מצא רבי מונה בפסר דיסר דלא אמרינן שריתו זהו כיבוסו (אלא) כדבר שהוא כעין לבלוך כמו קפוא ואלונעת וקיונים ומפה ומכו כן זה אינו אלא דרך לבלוך בהולכן בנוסים ואין שריתה זו דרך נקיון ולינון וגם אינו מתבטין לנקות ולהסיר הטיעון על ידי מים ופעמים שמתלכלך עוד בכך. מ"ר. ולפי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com